

317

20112011

בני תלמי

הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן, אוניברסיטת תל אביב
מועד ב' תשס"ו - פתרון הבחינה
פרופ' מיגל דויטש

שאלה מס' 1

אליהו - טענת עושק? (ס' 18) 9 נק'

- האם אליהו מצוי במצוקה או חולשה? זו אפשרות עובדתית. גישת הפסיקה בנדון- מצמצמת. נטייה להימנע ממסקנה כזו (למשל, גבו נ' כץ) - 2 נק'
- תנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מהמקובל. אין מדובר נמתנה מקובלת למטפל, אלא בדירת מגורים - 3 נק'
- ניצול מצוקה? מדובר ביחסי תלות, כאשר המטפל יודע על כך. הוא פעיל במהלך. מגייס עו"ד, מציע שהקנייה תהיה עוד בחיים - 3 נק'
- לכאורה, יש מקום לטענת עושק (ראה חזקת עושק בקודכס, בנסיבות מעין אלה). לב ההכרעה- בשאלה העובדתית בדבר עוצמת המצוקה או החולשה - 1 נק'

האם מדובר כחווה מתנה? 6 נק'

- החיוב על גלעד, להשכיר ולהעביר חלק משכנה"ד: חיוב לעשיית מעשה בדבר המתנה, לפי סעיף 4 לחוק המתנה, ולא תמורה נגדית. הדבר לא גורע מהאופי המתנתי של החווה - 4 נק'
- הטיפול של גלעד באליהו: האם בגדר תמורה שבעבר המהווה ותמורה? דיון בשאלה העקרונית אם תמורה שבעבר היא תמורה (כנראה כן). מכל מקום, כאן גלעד קיבל תמורה שוטפת בעד הטיפול ולכן ספק אם קיים עדיין "חוב מוטרי" של אליהו כלפי גלעד - 2 נק'

זכות חזרה מחווה המתנה? 10 נק'

- ההתחייבות בלתי-חוזרת. לא ניתן לחזור מהחווה עקב היעדר שינוי מצב לרעה של המקבל (זכות חזרה זו לפי סעיף 5(ב) ניתנת לזויתור. הקביעה שההתחייבות בלתי-חוזרת מהווה ויתור) - 4 נק'
- ניתן לחזור מהמתנה עקב הרעה ניכרת במצב הכלכלי של המבטיח (סעיף 5(ג)). כאן ארע שינוי כזה. לא ניתן לוותר על זכות החזרה בנדון. ההתייחסות לכך שההבטחה בלתי חוזרת אינה מונעת אם כן נסיגה - 4 נק'
- כיוון שהבעלות עדיין לא עברה לגלעד, אפשר עדיין להשתמש בזכות החזרה - 2 נק'

פרשנות חווה המתנה (אם לא ניתן לחזור ממנו או לבטל אותו) 3 נק'

- תכלית החווה: אליהו יתגורר בדירה כל עוד הדבר אפשרי, מבחינתו, בטוח משוער של שנה - 2 נק'

- לכאורה, אין נפקא מינה מבחינת התכלית, אם העזיבה היא לבית אבות או לבי"ח, בנסיבות העניין, ומבחינה זו הגיע מועד ביצוע החוזה. מצד שני, יש שיבוי קיצוני בנסיבות, שאולי מצדיק דחיית המועד – 1 בק'

ההודעה על ביטול החוזה 2 בק'

- ההבחה: הבן זכאי לפעול, מבחינת דיני האפוטרופסות
- קיימות שתי עילות שאולי אפשריות: חזרה מהבטחת מתנה, לפי סעיף 5 לחוק המתנה, או ביטול מחמת עושק
- היעדר הנמקה: האם יש הובת הנמקה? סביר שכן. דיני תום לב – 2 בק'

רמת האחריות (אם החוזה תקף) 2 בק'

- בחוזה מתנה, ראויה אחריות באשמה בלבד (שלא קיימת כאן). ראה בקודקס. בדין המצוי, כנראה עדיין אחריות רגילה

תרופות (אם החוזה תקף) 3 בק'

- אם לא ניתן לחזור מההבטחה, מגיעה עקרונית אכיפה – 1 בק'
- עם זאת, ראויה תחולה רחבה של סייג הצדק כאשר מדובר במתנה, ובמיוחד בנסיבות הקשות המתוארות – 2 בק'

שאלה מס' 2

הגבלת התחרות 10 בק'

- סעיף 30 לחוק החוזים (תקנת הציבור) – פגיעה בזכות החוקתית לעיסוק ובאינטרס הציבורי לחופש תחרות – 6 בק'
- עם זאת, בניגוד להגבלה ביחסים עובד-מעביד, הצד הכפוף להגבלה הפעיל כאן חופש חוזים "אמיתי", העשוי לאזן את הפגיעה באינטרס הציבורי. תידרש בדיקה של רוחב ההגבלה מבחינת זמן ומקום – 4 בק'

הדרישה לתוספת תשלום 15 בק'

- האם התוספת מגיעה על פי החוזה? בהיעדר מנגנון עדכון בחוזה, ספק אם ניתן לעשות כך מכוח פרשנות ודרישות תום הלב – 5 בק'
- האם נעשה קיבול בשתיקה לדרישה לתוספת תשלום? לכאורה לא, לאור סעיף 6(ב) לחוק החוזים ועניין בטוון אורח. אך ספק אם ההלכה ראויה, ואם ראוי שתחול כאשר לא מדובר בגוף מורכב וסבוכך כמו המדינה. בנוסף, השתיקה ביקשה לבצע מעין "מחטף" תוך יצירת אשליה אצל הספק בדבר הסכמה. בעיית תום-הלב בנדון, יתכן אם כן שיש קיבול בנסיבות אלה – 8 בק'
- אי-תשלום התוספת ע"י המזמין- יתכן שהוא הפרת חוזה, לאורי האמור – 2 בק'

הדרישה לתשלום פיצוי בסך 8,000 דולר 20 בק'

- מדובר אכן בהפרת חוזה מצד הספק, אך כיוון שקיימות מאות קריאות, יש להניח שההפרה לא יסודית - 3 נק'
- ניתן על כן לתת ארכה להפסקת ההפרות, אך לא ניתן לבטל את החוזה עקב אי-תשלום פיצוי המגיע (גם אם אכן מגיע) - 2 נק'
- סכום הפיצוי-סתמי, ולא ברור אם יש לו אחיזה בעובדות - 3 נק'
- האם הדרישה יצרה חוזה בכפיה, לתשלום הסכום הנדרש? האנו החוזה לגבי תשלום זה ניתן לביטול מכוח ס' 17 לחוק החוזים (חלק כללי)?
- ככל שמדובר באיום המגולם, להגשת תביעה, אין קושי (לאור ס' 17(ב) לחוק-איום בהפעלת זכות (זכות הגישה לערכאות). - 2 נק'
- ככל שמדובר באיום לביטול החוזה, כאמור, אין זכות לבק, ולכן אין הגנה על פי ס' 17(ב). אולם זהו איום כלכלי, והספק מצופה לפנות לערכאות. אין בנדון דחיפות מיוחדת (עניין שלום רחמים) - 4 נק'
- האיום ביחס למסירת הודעות על הוסר אמינות- זו פגיעה במוניטין של הספק, אשר עקרונית מאפשרת ביטול. אין גם הגנה של ס' 17(ב). גם אם אכן האיחורים משקפים רמה מסוימת של אי-אמינות, הדבר לא נעשה בתום לב על מנת להגן על גיפים אחרים, אלא כדי להפעיל לחץ על הספק- 4 נק'
- לכן, נראה כי ניתן יהיה בהמשך לבטל את ההסכמה לגבי תשלום הפיצוי, מכוח ס' 17. המימין זכאי רק לפיצוי על-פי דין מכוח האיחורים- 2 נק'

שני האיחורים הנוספים וביטול החוזה 12 נק'

- זו הפרת חוזה. שוב, ספק אם הפרה יסודית, כשיש 300 קריאות בשנה - 2 נק'
- האם ההפרה הפכה ליסודית כתוצאה מהצטברות הפרות אלו להפרות הקודמות? יתכן, אך הדבר בספק ניכר - 3 נק'
- אם זו הפרה לא יסודית, היה צורך לתת ארכה. היא לא ניתנה (גם לא בסבב האיחורים הקודם) - 2 נק'
- נראה כי הביטול לא בתום-לב. הוא נעשה על מנת להסתלק מעסקה לא כדאית עוד נוכח קיומה של הצעה חלופית - 3 נק'
- אם כן, הביטול כנראה לא כדין ומהווה הפרת חוזה מצד המזמין. הספק יהיה זכאי לאכיפה או לפיצוי בגין אובדן רווח עד לסיום העסקה. הפיצוי נפוץ לנטל הקטנת הנזק - 2 נק'

הדרישה להוספת תשלום בגין כמות הקריאות 8 נק'

- פרשנות החוזה (עניין אפרופים): הטכסט עצמו לא קבע זיקה בין התשלום לבין כמות הקריאות, אך קיימת כמות קריאות שעמדה בריקע, על פי הנחת הצדדים - 3 נק'
- פרשנות נסיבתית עשויה להצדיק התאמת המחיר, אך מדובר בשינוי קריטי בחוזה. ספק אם יתאפשר - 3 נק'

- הספק לא יכול היה לבטל את החוזה מחמת טעות. כמות הקריאות היא היבט עתידי,

ולא עובדת הווה - 2 נק'